

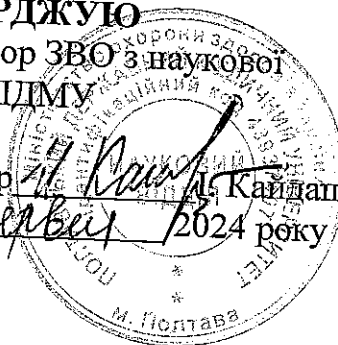
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з наукової
роботи ПДМУ

професор *М. Кайдашев*

«16» *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Нормальна анатомія

для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які
навчаються за освітньо-науковою програмою «Біологія»

Галузі знань:

09 - Біологія

(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальності:

091 – Біологія та біохімія

(шифр і назва спеціальності)

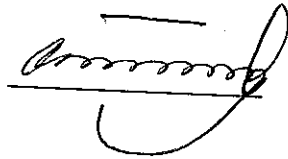
Полтава – 2024

Робоча програма освітнього компонента «*Нормальна анатомія*» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Біологія»

«17» *червень* 2024 року – 58 с.

Розробник:

д.мед.н., професор, завідувач кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією Білаш С.М.

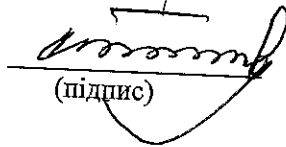

Білаш С.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією

Протокол №22 від «17» *червень* 2024 року

Завідувач кафедри

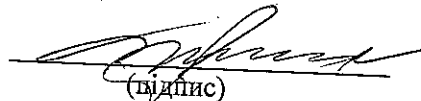
(підпис)

проф. Білаш С.М.
(ініціали та прізвище)

Робоча програма затверджена на засіданні Вченої ради ПДМУ

Протокол № від «16» *червень* 2024 року

Учений секретар

(підпис)

В.Л. Філатова
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Освітній компонент «Нормальна анатомія» є складовим освітньо-наукової програми підготовки в аспірантурі за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти.

Даний освітній компонент є вибіркоким.

Викладається у 1,2,5,6 семестрах 1,3 років навчання в обсязі – 150 год (5 кредитів ECTS) зокрема: лекції – 10 год., практичні 90 год. самостійна робота – 50 год. У курсі передбачено 4 модулі.

Завершується освітній компонент – іспитом.

Предметом вивчення є будова тіла, окремих ділянок, систем та органів, її взаємозв'язок з функціями та розвитком, індивідуальними, статевими та віковими особливостями, включно з пренатальним розвитком, організму людини і тварин.

Зміст освітнього компонента. Освітній компонент «Нормальна анатомія» є базовим у підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня у ОНП за спеціальністю 091 – Біологія та біохімія. Освітній компонент складається із лекційних та практичних занять, на яких будуть висвітлені сучасні наукові знання про будову тіла людини та тварин, основні анатомічні терміни та поняття, сучасні методи морфологічних досліджень, взаємозв'язок будови органів із виконуваними функціями, взаємозалежність і єдність структури і функції органів та систем, їхньої мінливості в процесі філогенезу й онтогенезу.

Місце освітнього компонента (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку): освітній компонент «Нормальна анатомія» є вибіркоким компонентом у циклі професійної і практичної підготовки.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за циклами наведено нижче.

Перелік компонентів освітньо-наукової програми (КОП) та їх логічна послідовність
(091 – Біологія та біохімія)

№ з/п КОП	Компоненти ОНП	Кількість Кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями			
НК1	Історія та філософія науки	3	Іспит
НК2	Основи академічної доброчесності та антикорупція	3	Залік
НК3	Педагогіка та психологія вищої освіти та психологія спілкування	3	Залік
ВК 1	Теорія пізнання у біомедицині	3	Залік
ВК 2	Трансляційна медицина	3	Залік
ВК 3	Історія української державності	3	Залік
2. Цикл мовних освітніх компонентів (здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи українською та іноземною мовами)			
НК 4	Курс англійської мови наукового спілкування	6	Іспит
НК 5	Українська мова професійного спрямування	3	Залік
ВК 4	Корективний курс англійської мови	3	Залік
ВК 5	Англійська мова (прогресивний рівень)	3	Залік
3. Цикл набуття універсальних навичок дослідника			

НК 6	Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика	4	Залік
НК 7	Медична статистика та біоінформатика	3	Залік
НК 8	Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я	3	Залік
ВК 6	Молекулярна біологія	3	Залік
ВК 7	Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я	3	Залік
ВК 8	Клінічна епідеміологія	3	Залік
4. Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки			
НК9	Інтегративна біологія	1	Залік
НК 10	Практика викладання фахових дисциплін	3	Залік
НК 11	Інтегративний курс: морфологія людини і лабораторних тварин	3	Залік
ВК9	Нормальна анатомія	5	Іспит
ВК10	Фізіологія людини і тварин	5	Іспит
ВК11	Біохімія	5	Іспит
ВК12	Мікробіологія	5	Іспит
ВК13	Гістологія, цитологія, ембріологія	5	Іспит

Міждисциплінарні зв'язки: Міждисциплінарні зв'язки базуються на вивченні здобувачами ступеня доктора філософії інших дисциплін: гістології, цитології, ембріології, фізіології людини і тварин, патологічної фізіології, патологічної анатомії. Фізіологія людини і тварин дає чіткі уявлення про фізіологічні механізми та закономірності функціонування живих організмів, сучасні методи дослідження фізіології людини і тварин й інтегрується з цими дисциплінами. Гістологія дозволяє зрозуміти особливості будови і розвитку тканин, патологічна фізіологія та патологічна анатомія дають чітке уявлення про особливості перебігу патологічних процесів на усіх рівнях організації організму.

Мета освітнього компонента – підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні, здобуття та поглиблення теоретичних знань та практичних навичок та інших компетентностей отриманих на додипломному та післядипломному (інтернатура) етапах освіти, отримання сучасних наукових знань про будову тіла людини, оволодіння основними анатомічними термінами та поняттями, методами морфологічних досліджень, встановлення взаємозв'язку будови органів із виконуваними функціями, формування поняття про єдність, їхньої мінливості в процесі філогенезу й онтогенезу.

Завдання освітнього компонента:

– здобувач повинен сформувати системний підхід до вивчення будови тіла, окремих ділянок, систем та органів, її взаємозв'язок з функціями та розвитком, індивідуальними, статевими та віковими особливостями, включно з пренатальним розвитком, організму людини і тварин, вміння застосовувати загальні та спеціальні методи досліджень:

знати:

- анатомічну будову ділянок тіла, органів та систем органів у різні вікові періоди;
- основні техніки сучасних анатомічних досліджень,
- методи і способи виготовлення анатомічних препаратів для морфологічних досліджень;
- основні закономірності ембріонального розвитку органів і систем;
- закономірності вікових змін органів та систем;

- взаємозв'язок будови органів та систем з їхніми функціями та розвитком, із індивідуальними, статевими та віковими особливостями організму, включаючи пренатальний період.
- зв'язок морфологічної структури, морогенезу та функцій органів і систем із впливом чинників екзо- та ендогенного походження.

еміти:

- аналізувати інформацію про будову ділянок тіла, органів і систем, що його складають;
- визначати топографо-анатомічні взаємовідношення органів і систем;
- трактувати закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів і систем, варіанти індивідуальної анатомічної мінливості та вади розвитку;
- інтерпретувати статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини та тварин;
- обґрунтувати взаємозалежність і єдність структур і функцій органів і систем, їхню мінливість під впливом екологічних факторів;
- пояснювати вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму, органів і систем людини;
- ставитися відповідно до морально-етичних принципів до живої людини та її тіла як об'єкту анатомічного та клінічного дослідження.
- виготовляти анатомічні препарати для морфологічних досліджень;
- описувати анатомічні препарати на основі макроскопічних досліджень;
- складати протокол описання досліджуваного об'єкта;
- інтерпретувати макроскопічну будову органів та систем;
- пояснювати основні принципи організації різних органів, їх взаємодію;
- аналізувати вікові особливості органів та систем;
- інтерпретувати ембріональний та постембріональний розвиток органів та систем;
- прогнозувати можливості та напрямки морфофункціональних змін в організмі, органах та системах під впливом чинників екзо- та ендогенного походження;
- самостійного підбирати та аналізувати сучасну анатомічну наукову інформацію, письмово відображати та презентувати результати власних досліджень.

Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна (ОК)

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних компетентностей компетентностей:

загальних:

- ЗК1** - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК2** - започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності;
- ЗК3** - критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей;
- ЗК6** - демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності;
- ЗК7** - здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

фахових:

- ФК1** – Здатність здійснювати наукову та/або науково-педагогічну діяльність у сфері біології; здатність до визначення дизайну досліджень та оцінки їх результатів; здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.
- ФК2** – Здатність розв'язувати біологічні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; здатність формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів на прикладі різних рівнів організації живого із використанням математичних методів й інформаційних технологій.

ФК3 – Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері біології та біохімії; здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології і на межі предметних галузей.

ФК4 – Здатність дотримуватися етичних принципів при роботі з лабораторними тваринами, професійної та академічної доброчесності, вміння нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ФК5 – Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і, проводити статистичний аналіз медикобіологічних досліджень.

ФК6 – Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації.

ФК7 – Ґрунтовні знання та вміння систематизувати складові предметної області у середовищі вищої освіти і наукових досліджень у галузі біомедичних наук.

ФК9 – Володіння сучасними методами наукового дослідження.

ФК14 – Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної біології на основі загального аналізу розвитку науки і технологій.

ФК15 – Здатність на основі розуміння сучасних наукових фактів, концепцій, теорій, принципів і методів приймати рішення з важливих проблем галузі біомедицини і на межі предметних галузей.

ФК16 – Здатність аналізувати і узагальнювати результати отриманих досліджень отриманих під час наукових досліджень й застосовувати їх у науковому процесі.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо. Виявляти невирішені проблеми у предметній області біології та визначати шляхи їх вирішення.

ПРН 5. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень. Моделювати об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів й інформаційних технологій.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні правові та етичні наслідки, враховуючи вміння реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасні методи морфологічних досліджень. Топографічна, описова та вікова анатомія голови та шиї

Тема 1. Історія виникнення анатомії. Сучасні методи анатомічного дослідження (2 год)

1. Становлення анатомії як науки. Аналіз розвитку анатомії в античні часи, в епоху Відродження, в XVII-XIX ст. Значення робіт Гіпократа, Аристотеля, Галена, Авіценни, Везалія, да Вінчі, Гарвея, Мальпігі, Пирогова та інших.

2. Становлення і розвиток українських анатомічних шкіл. Сучасні вітчизняні анатомічні школи. Полтавські анатомічні школи.

3. Поняття про Міжнародну анатомічну термінологію. Її значення для вивчення анатомії і уніфікації вивчення природничих і клінічних дисциплін. Основні анатомічні терміни, які розкривають топографію анатомічних об'єктів, та їх основні характеристики.
4. Основні сучасні напрями розвитку анатомії: топографічна анатомія, вікова анатомія, порівняльна анатомія, пластична анатомія, екологічна анатомія тощо.
5. Основні методи дослідження в анатомії: візуальне дослідження, морфометричні дослідження, препарування, макро-мікроскопічні дослідження.
6. Сучасні методи дослідження в анатомії: рентген-анатомічні методи, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія тощо.

Тема 2. Топографічна, описова та вікова анатомія склепіння черепа (2 год)

1. Топографічна анатомія черепно-мозкового відділу голови. Форма голови, вікові особливості. Поділ на ділянки.
2. Топографічна анатомія склепіння черепа. Шари склепіння черепа, клітковинні простори, будова кісток склепіння черепа, його кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.
3. Вухо. Філо- та онтогенез. Аномалії розвитку вуха. Частини вуха: зовнішнє, середнє і внутрішнє вухо.
4. Зовнішнє вухо: частини, їх будова.
5. Середнє вухо: частини. Барабанна порожнина: стінки, вміст. Слухові кісточки: їх будова. Суглоби, зв'язки, м'язи слухових кісточок. Сполучення барабанної порожнини. Слухова труба: частини, будова.
6. Внутрішнє вухо, частини, топографія. Кістковий лабіринт: присінок, півколові канали, завитка, їх будова. Перетинчастий лабіринт: присінковий лабіринт, півколові протоки, завиткова протока, їх будова. Механізм сприйняття і шляхи проведення звуку.
7. Провідні шляхи слуху і рівноваги.

Тема 3. Топографічна, описова та вікова анатомія основи черепа (2 год)

1. Топографічна анатомія основи черепа.
2. Зовнішня і внутрішня основи черепа.
3. Топографія черепних ямок.
4. Оболони головного мозку і венозні синуси твердої оболони головного мозку.
5. Схема черепно-мозкової топографії Кренлейна-Брюсової-Сторова.

Тема 4. Сучасні уявлення про анатомічну будову головного мозку (2 год)

1. Головний мозок. Відділи головного мозку: великий мозок, мозочок, стовбур головного мозку. Класифікація відділів головного мозку за розвитком. Похідні ромбоподібного мозку: довгастий мозок і задній мозок (міст і мозочок).
2. Довгастий мозок: межі, зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина.
3. Міст: зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина.
4. Мозочок: топографія, зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина. Склад ніжок мозочка.
5. Ромбоподібна ямка: утворення, межі, рельєф. Проекція ядер черепних нервів на поверхню ромбоподібної ямки.
6. Четвертий шлуночок: стінки, сполучення.
7. Середній мозок, його частини. Пластина покрівлі: зовнішня будова; внутрішня будова: сіра і біла речовина. Ніжки мозку, їх частини, внутрішня будова: сіра і біла речовина. Водопровід мозку.
8. Похідні переднього мозку: проміжний мозок, кінцевий мозок. Проміжний мозок: частини (дорсальна – таламічний мозок; вентральна частина – гіпоталамус). Частини таламічного мозку: таламус, епіталамус, метаталамус. Таламус: зовнішня будова. Внутрішня будова: ядра і їх функції. Епіталамус: частини. Шипкоподібна залоза і її функції. Метаталамус: частини і їх функції. Гіпоталамус: його компоненти. Гіпофіз. Ядра гіпоталамуса, їх функції. Гіпоталамо-гіпофізарна система. Третій шлуночок: стінки,

сполучення.

9. Вікові особливості будови відділів головного мозку.

Тема 5. Сучасні погляди на будову кінцевого мозку. Цито- і мієлоархітектоніка кори та локалізація функцій (2 год)

1. Кінцевий мозок: півкулі великого мозку.
2. Мозолисте тіло, склепіння, передня спайка.
3. Нюховий мозок: частини, їх складові. Базальні ядра: топографія, частини, функції.
4. Біла речовина півкуль: класифікація.
5. Асоціативні волокна: класифікація, функції.
6. Комісуральні волокна, їх функції.
7. Проекційні волокна: класифікація.
8. Внутрішня капсула: частини, топографія провідних шляхів у кожній частині.
9. Бічні плуночки: частини, їх топографія, стінки, сполучення.
10. Рельєф плаща: борозни і звивини. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Морфологічні основи динамічної локалізації функцій в корі півкуль великого мозку.

Тема 6. Сучасні уявлення про провідні шляхи цнс (2 год)

1. Провідні шляхи нервової системи. Анатомо-функціональна класифікація провідних шляхів центральної нервової системи: асоціативні шляхи (короткі і довгі), комісуральні шляхи, проекційні шляхи (висхідні і низхідні).
2. Висхідні (аферентні) провідні шляхи: екстероцептивні, пропріоцептивні, інтероцептивні.
3. Низхідні (еферентні) провідні шляхи: пірамідні, екстрапірамідні, кірково-мостові.
4. Пірамідна рухова система (центри, провідні шляхи).
5. Екстрапірамідна система (центри, провідні шляхи).

Тема 7. Топографічна, описова та вікова анатомія бічного відділу лица (2 год)

1. Топографічна анатомія лицевого відділу голови. Бічний відділ лица. Щічна ділянка. Пошарова будова. Жирове тіло щоки. Шляхи поширення гною на суміжні ділянки. Щічно-глоткова фасція. Щічний м'яз, вивідна протока привушної залози. Слизова оболонка, яка вистеляє щічний м'яз зсередини. Кровопостанання, іннервація та лімфовідтік.
2. Привушно-жувальна ділянка. Межі. Пошарова будова. Кровопостанання, іннервація та лімфовідтік.
3. Привушна залоза, її топографія. Топографія вивідної протоки привушної залози, мінливість у топографії протоки. Проекція протоки привушної залози за Л.О.Цакадзе.
4. Топографія щелепної артерії та її гілок. Вени лица та їх зв'язки.
5. Скренево-нижньощелепний суглоб.
6. Глибока ділянка лица. Межі ділянки. Скренево-крилоподібний простір. Міжкрилоподібний простір. Крилоподібно-щелепний простір. Крилоподібне венозне сплетення. Крило-піднебінна ямка. Шляхи поширення гнійних процесів з крило-піднебінної ямки.
7. Приглотковий простір. Заглотковий простір.

Тема 8. Топографічна, описова та вікова анатомія переднього відділу лица (2 год)

1. Ділянка очної ямки: ділянка повік і власне очна ямка. Стінки очної ямки. Порожнина очної ямки. Бульбарний і ретробульбарний відділи. Тенонова капсула. М'язи, які забезпечують рух ока. Вміст очної ямки у дітей, особливості. Кровопостанання, іннервація, лімфовідтік ділянки очної ямки. Зоровий аналізатор.
2. Підборідна ділянка. Особливості пошарової будови ділянки. Кровопостанання, іннервація, лімфовідтік.
3. Ділянка носа. Зовнішній ніс, його форма носа. Скелет зовнішнього носа. Особливості пошарової топографії зовнішнього носа. Кровопостанання, іннервація,

лімфовідтік зовнішнього носа. Порожнина носа, її стінки. Нюховий аналізатор. Приносіві пазухи.

4. Іннервація лица.

5. топографічна анатомія лицевого та трійчастого нервів і їхніх гілок.

Тема 9. Топографічна, описова та вікова анатомія ротової ділянки (2 год)

1. Губи рота. Пошарова будова. Коловий м'яз рота. Основні м'язи, що відходять від колового м'яза рота і фіксуються до кісток. Вузечки губ. Кровообіг та іннервація губ. Лімфовідтік.

2. Присінок рота. Слизова оболонка внутрішньої поверхні губ та альвеолярних відростків. Перехідні складки або склепіння.

3. Порожнина рота. Тверде і м'яке піднебіння. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік піднебіння. Уроджені та набуті дефекти піднебіння.

4. Зуби. Будова і вікові особливості зубів верхньої і нижньої щелепи. Будова зуба: коронка зуба, шийка зуба, корінь зуба. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік зубів.

5. Язик. Особливості будови. Власні і скелетні м'язи язика. Сосочки: ниткоподібні, конічні, грибоподібні, жолобуваті, сочевицеподібні, листоподібні. Смаковий аналізатор. Кровообіг, іннервація і лімфовідтік від язика.

6. Дно порожнини рота. Клітковинні простори. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік. Шляхи поширення гнійних процесів у межах дна порожнини рота.

Тема 10. Топографічна, описова та вікова анатомія ділянок шиї (2 год)

1. Топографічна анатомія шиї: загальний огляд, межі, відділи та ділянки. Фасції і міжфасційні простори.

2. Медіальний трикутник шиї. Надпід'язикова ділянка, піднижньощелепний і підборідний трикутники. Піднижньощелепна слинна залоза. Трикутник Пирогова. Підпід'язикова ділянка, сонний та лопатково-трахейний трикутники.

3. Ділянка груднинно-ключично-соскоподібного м'яза.

4. Латеральний трикутник шиї. Судини і нерви шиї.

5. Зовнішня сонна артерія: топографія, класифікація гілок. Гілки зовнішньої сонної артерії: топографія, ділянки кровообігу.

6. Шийне сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Тема 11. Топографічна, описова та вікова анатомія органів шиї (2 год)

1. Гортань. Топографія. Будова гортані: хрящі, зв'язки, суглоби, м'язи. Еластичний конус, чотирикутна перетинка. Порожнина гортані: частини, їх межі. Голосові складки, присінкові складки. Голосова щілина. Механізми голосоутворення. Рентгенанатомія гортані, ларингоскопія. Вікові особливості гортані. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік гортані.

2. Трахея: частини, топографія, будова стінки. Вікові особливості трахеї. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік шийного відділу трахеї.

3. Стравохід: частини, топографія, будова стінки. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік шийного відділу стравоходу.

4. Щитоподібна та прищитоподібні залози: топографія, будова, функції, вікові особливості, кровообіг, іннервація, лімфовідтік.

Змістовий модуль 2. Топографічна, описова та вікова анатомія грудної клітки

Тема 12. Топографічна, описова та вікова анатомія грудної стінки (2 год)

1. Топографічна анатомія грудної клітки: загальний огляд, межі, поділ на ділянки.

2. Загальний покрив грудей: шкіра: будова та функції. Різновиди шкірної чутливості. Похідні шкіри грудей: волосся, залози.

3. Молочна залоза: топографія, будова, вікові та статеві особливості, кровообіг, іннервація та лімфовідтік

Тема 13. Топографічна, описова та вікова анатомія м'язів та скелета грудної клітки (2 год)

1. М'язи грудної клітки: поверхневі і глибокі, їх характеристика.

2. Фасції та клітковинні простори грудної стінки.
3. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік грудної стінки.
4. Міжреброві проміжки (топографія, артерії, вени, нерви).
5. Грудний відділ хребта та спинного мозку: топографія, будова, вікові особливості, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 14. Топографічна, описова та вікова анатомія грудної порожнини (2 год)

1. Топографічна анатомія грудної порожнини: загальний огляд, внутрішньогрудна фасція та плевра. Пристінкова плевра і її топографічні частини. Нутрощева плевра. Плевральна порожнина: вміст, закутки, їх функціональне значення. Проекція плевральних мішків на грудну стінку.
2. Топографічна анатомія середостіння. Органи переднього середостіння. Органи заднього середостіння.

Тема 15. Топографічна, описова та вікова анатомія бронхів та легень (2 год)

1. Грудний відділ трахеї: топографія, будова стінки, біфуркація.
2. Головні бронхи: топографія, будова стінки. Бронхове дерево. Вікові особливості трахеї і головних бронхів, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.
3. Легені: топографія, зовнішня будова. Ворота легень. Корінь легені і його компоненти. Частки, сегменти, часточки легені. Ацинус. Кровоносна система легень.
4. Рентгенанатомія трахеї, бронхів, легень. Вікові особливості легень. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 16. Топографічна анатомія серця та перикарду (2 год)

1. Загальні принципи будови і функції серцево-судинної системи. Компоненти судинної частини серцево-судинної системи: артерії, вени, судини гемомікроциркуляторного русла, лімфатичні судини.
2. Топографія серця. Форма, положення серця. Зовнішня будова серця. Перикард, топографія, його пристінковий і нутрощевий листки, порожнина та пазухи перикарду, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 17. Серце (2 год)

1. Будова стінки серця: ендокард, міокард, епікард.
2. Провідна система серця.
3. Камери серця: їх будова.
4. Клапани серця.
5. Кровопостачання та іннервація серця.
6. Проекція меж і клапанів серця на передню стінку грудної порожнини.
7. Вікова анатомія серця.
8. Розвиток серця в філогенезі.
9. Стадії розвитку серця в ембріогенезі людини.
10. Варіанти та аномалії розвитку серця. Структурні механізми розвитку аномалій серця.

Тема 18. Мале коло кровообігу (2 год)

1. Історія відкриття кіл кровообігу.
2. Легеневий стовбур: топографія та будова.
3. Легеневі артерії: будова, топографія, гілки.
4. Легеневі вени: утворення, будова, топографія.

Тема 19. Артеріальна система грудної клітки. Грудна аорта (2 год)

1. Аорта, її частини.
2. Грудна аорта: топографія, класифікація гілок.
3. Дуга аорти і її гілки.
4. Загальна сонна артерія: топографія, гілки. Особливості правої і лівої загальної сонної артерії.
5. Гілки грудної аорти і ділянки їх кровопостачання.
6. Внутрішня грудна артерія (гілка підключичної артерії): топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Внутрішньосистемні і міжсистемні артеріальні анастомози.

Тема 20. Венозна та лімфатична системи грудної клітки (2 год)

1. Верхня порожниста вена: корені, притоки, топографія.
2. Непарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Півнепарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Вени хребтового стовпа.
3. Нижня порожниста вена: корені, топографія, класифікація притоків. Пристінкові і нутрощеві притоки нижньої порожнистої вени, ділянки збору венозної крові.
4. Грудна протока: корені, топографія, притоки, місце впадіння у венозну систему. Права лімфатична протока: корені, топографія, місце впадіння у венозну систему.
5. Яремні стовбури: утворення, топографія, ділянки збору лімфи, впадіння до лімфатичних проток.
6. Лімфатичні вузли грудної клітки: класифікація, топографія, ділянки збору лімфи, шляхи відтоку лімфи.

Тема 21. Соматична частина периферійної нервової системи грудей (2 год)

1. Компоненти периферійної нервової системи: нерви, нервові вузли, нервові сплетення, нервові закінчення.
2. Загальний план будови нерва. Судинно-нервові пучки. Класифікація нервів. Сегментарність розподілу периферійних нервів.
3. Нервові вузли: класифікація. Загальний план будови чутливих вузлів.
4. Спинномозковий нерв: утворення, склад волокон, гілки; відповідність до сегментів спинного мозку.
5. Задні гілки спинномозкових нервів: склад волокон, топографія, загальні закономірності іннервації.
6. Передні гілки спинномозкових нервів: склад волокон.
7. Загальні закономірності утворення соматичних нервових сплетень. Загальні закономірності анатомії передніх гілок грудних нервів.
8. Міжреброві нерви: топографія, склад волокон, гілки, ділянки іннервації. Зв'язок спинномозкових нервів з вегетативною нервовою системою.

Тема 22. Сучасні погляди на іннервацію органів грудної порожнини (2 год)

1. Загальні закономірності будови і функції автономної частини периферійної нервової системи (вегетативної нервової системи).
2. Морфологічні відмінності будови соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи.
3. Морфологічні відмінності будови рефлекторної дуги соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи.
4. Симпатична і парасимпатична частини вегетативної нервової системи: морфологічні, функціональні відмінності, об'єкти іннервації.
5. Симпатична частина вегетативної нервової системи. Центри в спинному мозку.
6. Симпатичний стовбур: топографія, класифікація вузлів, міжвузлові гілки. Білі і сірі сполучні гілки: утворення, топографія. Гілки грудних вузлів симпатичного стовбура, їх топографія, ділянки іннервації.
7. Парасимпатична частина вегетативної нервової системи, грудний відділ блукаючого нерва.
8. Грудна частина нутрощевих сплетень: грудне аортальне сплетення, серцеве сплетення, стравохідне сплетення, легеневе сплетення – їх утворення, ділянки іннервації.

Змістовий модуль 3. Топографічна, описова та вікова анатомія живота та малого таза

Тема 23. Топографічна, описова та вікова анатомія передньо-бічної стінки живота (2 год)

1. Топографічна анатомія живота: загальний огляд, межі, поділ на відділи та ділянки.

2. Топографія передньо-бічної стінки живота: пошарова будова, м'язи, їх характеристика. Фасції живота. Піхва прямого м'яза живота. Біла лінія. Пупкове кільце. Пахвинний канал.

3. Діафрагма, її частини, отвори, їх вміст, трикутники.

4. Вікові та статеві особливості передньо-бічної стінки живота, її кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 24. Топографічна, описова та вікова анатомія черевної порожнини (2 год)

1. Внутрішньочеревна фасція.

2. Поверхи черевної порожнини та очеревина.

3. Листки очеревини, зв'язки, чіпці.

4. Розміщення очеревини щодо органів черевної порожнини.

5. Сумки, канали, закутки, синуси очеревинної порожнини.

6. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від очеревини.

Тема 25. Топографічна, описова та вікова анатомія органів верхнього поверху черевної порожнини (2 год)

1. Топографічна анатомія шлунка, печінки, жовчного міхура, жовчних шляхів та селезінки. Топографія, будова, функції, вікові особливості, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

2. Ворітна печінкова вена: корені, топографія, притоки. Венозні внутрішньосистемні анастомози. Венозні міжсистемні анастомози: кава-кавальні анастомози, порто-кавальні анастомози і порто-кава-кавальні анастомози.

Тема 26. Топографічна, описова та вікова анатомія органів нижнього поверху черевної порожнини (2 год)

1. Топографічна анатомія тонкої, товстої кишки та червоподібного відростка.

2. Тонка кишка, її відділи.

3. Дванадцятипала кишка: частини, топографія, варіанти її форми і положення.

4. Топографія брижової частини тонкої кишки: порожньої і клубової. Будова стінки тонкої кишки. Будова слизової оболонки: кишкові ворсинки, залози, складки, лімфатичні (лімфоїдні) вузлики. Особливості будови слизової оболонки тонкої кишки в її різних відділах. Будова м'язової оболонки. Вікові особливості будови тонкої кишки. Кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

5. Товста кишка, її відділи. Будова стінки товстої кишки: слизова оболонка (залози, складки, лімфатичні (лімфоїдні) вузлики), м'язова оболонка, серозна оболонка.

6. Сліпа кишка і червоподібний відросток: топографія, особливості будови. Варіанти положення червоподібного відростка і його проекція на передню черевну стінку.

7. Ободова кишка: частини, згини, їх топографія, особливості будови слизової оболонки і м'язової оболонки, функції, вікові особливості.

8. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від товстої кишки.

Тема 27. Топографічна, описова та вікова анатомія поперекової ділянки (2 год)

1. Топографія поперекової ділянки. Шари, м'язи, фасції, клітковинні простори. Поперековий трикутник та ромб.

2. Поперековий відділ хребта та спинного мозку, вікові особливості. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від задньої черевної стінки.

3. Топографія заочеревного простору. Шари клітковини, фасції та органи заочеревинного простору.

Тема 28. Топографічна, описова та вікова анатомія органів заочеревинного простору (2 год)

1. Нирка: топографія правої і лівої нирок. Зовнішня будова, оболонки та фіксуєчий апарат нирки, топографія елементів ниркової ніжки. Внутрішня будова нирки. Будова кровоносної системи нирки, її іннервація та лімфовідтік. Рентгенанатомія нирки. Вікові особливості топографії і будови нирки.

2. Надниркові залози: топографія, будова, кровопостачання, іннервація та

лімфовідтік.

3. Черевний відділ сечовода, його топографія, будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

4. Підшлункова залоза: частини, топографія, будова, функції. Протоки підшлункової залози. Підшлункові острівці. Вікові особливості топографії і будови підшлункової залози, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 29. Сучасні погляди на кровопостачання органів черевної порожнини та заочеревинного простору (2 год)

1. Черевна аорта: топографія, класифікація гілок.
2. Пристінкові гілки черевної аорти: топографія, ділянки кровопостачання.
3. Нутрощеві гілки черевної аорти: парні і непарні.
4. Парні нутрощеві гілки черевної аорти: топографія і ділянки кровопостачання.
5. Непарні нутрощеві гілки черевної аорти: топографія і ділянки кровопостачання.
6. Внутрішньосистемні артеріальні анастомози між гілками черевної аорти.
7. Нижня порожниста вена: утворення, топографія.
8. Пристінкові і нутрощеві притоки черевного відділу нижньої порожнистої вени, ділянки збору венозної крові.

Тема 30. Сучасні уявлення про іннервацію живота (2 год)

1. Черевна частина нутрощевих сплетень: черевне аортальне сплетення: його вторинні сплетення, їх топографія і вузли, ділянки іннервації.
2. Джерела утворення, склад волокон черевного аортального сплетення.
3. Черевний відділ блукаючого нерва: його топографія, гілки, ділянки іннервації.
4. Поперекове сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Тема 31. Топографічна, описова та вікова анатомія малого таза (2 год)

1. Топографічна анатомія таза. Кісткове тазове кільце. З'єднання тазового пояса: синдесмози, лобковий симфіз, крижово-клубовий суглоб. Таз в цілому: його будова, основні розміри. Вікові, статеві, індивідуальні особливості таза.
2. Фасції і клітковинні простори малого таза.
3. Вікові і статеві особливості анатомії таза.
4. Промежина: визначення, топографія. Сечостатева діафрагма: межі, м'язи, фасції, статеві відмінності. Тазова діафрагма: межі, м'язи, фасції. Сідничо-відхідникова ямка: межі, вміст.
5. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від тазової стінки.

Тема 32. Топографічна, описова та вікова анатомія органів малого таза (2 год)

1. Чоловіча статева система: органи, функції. Класифікація органів чоловічої статевої системи. Внутрішні чоловічі статеві органи. Зовнішні чоловічі статеві органи. Розвиток органів чоловічої статевої системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх чоловічих статевих органів: яєчка, над'яєчка, сім'яносної протоки, сім'яного пухирця, передміхурової залози. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх чоловічих статевих органів. Гермафродитизм.
2. Внутрішні чоловічі статеві органи. Яєчко: топографія, будова. Над'яєчко. Процес опускання яєчка. Оболонки яєчка. Сім'яносна протока: частини, їх топографія, будова стінки. Сім'яний канатик, його складові. Сім'яний пухирець: топографія, будова, функції. Сім'явипорскувальна протока. Передміхурова залоза: топографія, частини, будова, функції. Цибулинно-сечівникова залоза. Вікові особливості внутрішніх чоловічих статевих органів.
3. Зовнішні чоловічі статеві органи. Калитка. Статевий член, його будова. Чоловічий сечівник: частини, їх топографія, будова стінки.
4. Жіноча статева система: органи, функції. Класифікація органів жіночої статевої системи. Внутрішні жіночі статеві органи. Зовнішні жіночі статеві органи. Розвиток

органів жіночої статеві системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх жіночих статевих органів: яєчників, маткових труб, матки, піхви. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх жіночих статевих органів.

5. Внутрішні жіночі статеві органи. Яєчник: топографія, зовнішня будова, внутрішня будова, зв'язки яєчника, відношення до очеревини, функції. Циклічні зміни будови яєчника. Вікові особливості будови яєчника.

6. Маткова труба: топографія, частини, будова стінки, відношення до очеревини, функції.

7. Матка: топографія, форма, частини, будова стінки. Зв'язки матки, відношення до очеревини, функції. Вікові особливості будови матки і варіанти її положення.

8. Піхва: склепіння, будова стінки.

9. Рентгенанатомія внутрішніх жіночих статевих органів.

10. Зовнішні жіночі статеві органи. Жіноча соромітна ділянка: лобкове підвищення, великі соромітні губи, малі соромітні губи, присінок піхви, цибулина присінка, великі присінкові залози, малі присінкові залози. Клітор. Жіночий сечівник.

11. Тазовий відділ сечовода: топографія, будова стінки, функція, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік

12. Сечовий міхур: форма, зовнішня будова, частини. Особливості топографії у чоловіків і у жінок. Будова стінки сечового міхура: особливості будови слизової оболонки, м'язової оболонки, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік. Вікові особливості сечового міхура.

13. Жіночий сечівник. Чоловічий сечівник. Топографія, будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

14. Пряма кишка: частини, згини, топографія. Особливості топографії прямої кишки в залежності від статі. Особливості будови слизової оболонки і м'язової оболонки. Відхідниковий канал: топографія, особливості будови слизової і м'язової оболонок. М'язи-замикачі відхідника.

Тема 33. Артерії та вени порожнини малого таза (2 год)

1. Загальна клубова артерія: утворення, топографія, гілки. Внутрішня клубова артерія: топографія, класифікація гілок. Пристінкові і нутрощеві гілки внутрішньої клубової артерії: топографія, ділянки кровопостачання, внутрішньосистемні і міжсистемні артеріальні анастомози.

2. Загальна клубова вена: корені, топографія. Внутрішня клубова вена: топографія, притоки. Венозні сплетення органів малого таза.

3. Венозні внутрішньосистемні анастомози. Венозні міжсистемні анастомози: кава-кавальні анастомози, порто-кавальні анастомози і порто-кава-кавальні анастомози.

4. Лімфатична система малого таза.

Тема 34. Іннервація органів малого таза (2 год)

1. Гілки крижових вузлів симпатичного стовбура, їх топографія, ділянки іннервації.

2. Тазова частина парасимпатичної частини вегетативної нервової системи, топографія, ділянки іннервації.

3. Тазова частина нутрощевих сплетень: верхнє підчеревне сплетення, підчеревний нерв, нижнє підчеревне сплетення. Нижнє підчеревне сплетення: його вторинні сплетення, їх топографія, ділянки іннервації. Джерела утворення, склад волокон нижнього підчеревного сплетення.

4. Крижове сплетення: джерела утворення, топографія, класифікація гілок. Короткі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Довгі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Куприкове сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Змістовий модуль 4. Топографічна анатомія кінцівок

Тема 35. Топографічна анатомія надпліччя та плеча (2 год)

1. Топографія верхньої кінцівки: поділ на відділи та ділянки.

2. Топографічна анатомія ділянок надпліччя і плеча (лопаткової, дельтоподібної, підключичної, пахвової, передньої і задньої плечових): межі, пошарова будова, вікові та статеві відмінності, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 36. Топографічна анатомія передпліччя (2 год)

1. Топографічна анатомія передньої і задньої ділянок передпліччя: межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 37. Топографічна анатомія кисті (2 год)

1. Топографічна анатомія ділянок кисті (передньої і задньої зап'ясткових, долонної та тильної п'ясткових, пальців): межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік

Тема 38. Кровоносні та лімфатичні судини верхньої кінцівки (2 год)

1. Артерії верхньої кінцівки. Пахвова артерія: топографія, частини, гілки, ділянки кровопостачання.

2. Плечова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.

3. Променева артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.

4. Ліктьова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання.

5. Ліктьова суглобова сітка: джерела утворення.

6. Тильна зап'ястова сітка: топографія, джерела утворення, гілки, ділянки кровопостачання.

7. Долонна зап'ястова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання.

8. Поверхнева долонна дуга: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання.

9. Глибока долонна дуга: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання.

10. Артеріальні анастомози верхньої кінцівки. Проекції артерій верхньої кінцівки на шкіру.

11. Вени верхньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени верхньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови. Пахвова вена: топографія, притоки.

Тема 39. Нерви верхньої кінцівки (2 год)

1. Плечове сплетення: джерела утворення, топографія.

2. Стовбури плечового сплетення. Класифікація гілок.

3. Надключична частина: короткі гілки плечового сплетення, їх топографія і ділянки іннервації.

4. Підключична частина: пучки плечового сплетення. Довгі гілки плечового сплетення: утворення, топографія, ділянки іннервації.

5. Проекція довгих гілок плечового сплетення на шкіру.

6. Топографоанатомічні взаємовідношення між нервами і кровоносними судинами верхніх кінцівок.

Тема 40. Топографічна анатомія сідниці та стегна (2 год)

1. Топографія нижньої кінцівки: поділ на відділи та ділянки.

2. Топографічна анатомія сідничної та передньої і задньої стегнових ділянок: межі, пошарова будова, вікові та статеві відмінності, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 41. Топографічна анатомія гомілки (2 год)

1. Топографічна анатомія підколінної ямки, передньої і задньої ділянок гомілки: межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 42. Топографічна анатомія стопи (2 год)

1. Топографічна анатомія ділянок стопи (бічної, присередньої, передньої і задньої гомілково-надп'ясткових ділянок, тилу стопи, підопшви та пальців): межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Тема 43. Кровоносні та лімфатичні судини нижньої кінцівки (2 год)

1. Артерії нижньої кінцівки. Зовнішня клубова артерія: топографія, гілки, ділянки

кровообігу. Стегнова артерія: топографія, гілки, ділянки кровообігу. Підколінна артерія: топографія, гілки, ділянки кровообігу. Передня гомілкорова артерія: топографія, гілки, ділянки кровообігу. Задня великогомілкорова артерія: топографія, гілки, ділянки кровообігу. Суглобова колінна сітка: джерела утворення. Бічна кісточорова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровообігу. Присередня кісточорова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровообігу. Артерії стопи: тильна артерія стопи, бічна підшорова артерія, присередня підшорова артерія – їх топографія, гілки, ділянки кровообігу. Артеріальні анастомози нижньої кінцівки. Проекція артерій нижньої кінцівки на шкіру.

2. Вени нижньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени нижньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови. Лімфатичні судини та лімфатичні вузли нижньої кінцівки.

Тема 44. Нерви нижньої кінцівки (2 год)

1. Верхній та нижній сідничні нерви, їх топографія і ділянки іннервації.
2. Задній шкірний нерв сегна, топографія та ділянки іннервації.
3. Сідничний нерв: топографія, гілки, зони іннервації.
4. Бічний шкірний нерв сегна, топографія та ділянки іннервації.
5. Стегновий нерв: топографія, гілки, зони іннервації.
6. Статевостегновий та затульний нерви: топографія гілок, що іннервують стегно, зони іннервації.

Тема 45. ІСПИТ.

Контроль знань і розподіл балів, які отримують здобувачі ступеня доктора філософії

- Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.
- У змістовий модуль I (ЗМ1) входять теми 1 - 11,
- у змістовий модуль II (ЗМ2) – 12 – 22,
- у змістовий модуль III (ЗМ3) – 23 – 34,
- у змістовий модуль IV (ЗМ4) – 35 - 45.
- *Оцінювання за формами контролю:*

	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV	Підсумкова оцінка
Мінімум	31	30	31	30	122
Максимум	50	50	50	50	200

Для здобувачів ступеня доктора філософії, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 122 бали, для одержання іспиту обов'язково перекладання поточного контролю та/або індивідуальної самотійної роботи.

При цьому, кількість балів:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою

При цьому, кількість балів:

0-79 відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;

80-118 відповідає оцінці «незадовільно»;

122-128 відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);

130-138 відповідає оцінці «задовільно»;

140-158 відповідає оцінці «добре»;

160-178 відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);

180-200 відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності:

За 200 – бальною шкалою		За чотирибальною шкалою	
A	180-200	5	відмінно
B	160-178	4	добре
C	140-158		
D	130-138	3	задовільно
E	122-128		
F _x	80-118	2	не задовільно
F	0-79	2	не задовільно (без права перездачі)

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Нормальна анатомія»

ПРОГРАМА МОДУЛЯ І

Змістовий модуль 1

Сучасні методи морфологічних досліджень. Топографічна, описова та вікова анатомія голови та шиї

Тема 1. Історія виникнення анатомії. Сучасні методи анатомічного дослідження (4 год)

Лекція 1. Історія виникнення анатомії. Нормальна анатомія на сучасному етапі розвитку медико-біологічних наук (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Становлення анатомії як науки. Аналіз розвитку анатомії в античні часи, в епоху Відродження, в XVII-XIX ст. Значення робіт Гіпократа, Аристотеля, Галена, Авіценни, Везалія, да Вінчі, Гарвея, Мальпігі, Пирогова та інших.

2. Становлення і розвиток українських анатомічних шкіл. Сучасні вітчизняні анатомічні школи. Полтавські анатомічні школи.

3. Поняття про Міжнародну анатомічну термінологію. Її значення для вивчення анатомії і уніфікації вивчення природничих і клінічних дисциплін. Основні анатомічні терміни, які розкривають топографію анатомічних об'єктів, та їх основні характеристики.

4. Основні сучасні напрями розвитку анатомії: топографічна анатомія, вікова анатомія, порівняльна анатомія, пластична анатомія, екологічна анатомія тощо.

5. Основні методи дослідження в анатомії: візуальне дослідження, морфометричні дослідження, препарування, макро-мікроскопічні дослідження.

6. Сучасні методи дослідження в анатомії: рентген-анатомічні методи, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія тощо.

Практичне заняття (2 год):

1. Ознайомитися з обладнанням для проведення візуального, морфометричного, макро-мікроскопічних досліджень.

2. Підготувати інструментарій для проведення анатомічного препарування.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 2. Топографічна, описова та вікова анатомія склепіння черепа (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія черепно-мозкового відділу голови. Форма голови, вікові особливості. Поділ на ділянки.
2. Топографічна анатомія склепіння черепа. Шари склепіння черепа, клітковинні простори, будова кісток склепіння черепа, його кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.
3. Вухо. Філо- та онтогенез. Аномалії розвитку вуха. Частини вуха: зовнішнє, середнє і внутрішнє вухо.
4. Зовнішнє вухо: частини, їх будова.
5. Середнє вухо: частини. Барабанна порожнина: стінки, вміст. Слухові кісточки: їх будова. Суглоби, зв'язки, м'язи слухових кісточок. Сполучення барабанної порожнини. Слухова труба: частини, будова.
6. Внутрішнє вухо, частини, топографія. Кістковий лабіринт: присінок, півколові канали, завитка, їх будова. Перетинчастий лабіринт: присінковий лабіринт, півколові протоки, завиткова протока, їх будова. Механізм сприйняття і шляхи проведення звуку.
7. Провідні шляхи слуху і рівноваги.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування у ділянках склепіння черепа.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми склепіння черепа.
3. Зобразити графічно провідні шляхи слуху та рівноваги.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опору-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 3. Топографічна, описова та вікова анатомія основи черепа (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія основи черепа.
2. Зовнішня і внутрішня основи черепа.

3. Топографія черепних ямок.
4. Оболони головного мозку і венозні синуси твердої оболони головного мозку.
5. Схема черепно-мозкової топографії Кренлейна-Брюсової-Сторова.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування з розкриттям порожнини черепа.
2. Розглянути внутрішню основу черепа на біопрепараті.
3. Відтворити схему черепно-мозкової топографії Кренлейна-Брюсової-Сторова на черепі.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Понадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опорно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Грищенко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 4. Сучасні уявлення про анатомічну будову головного мозку (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Головний мозок. Відділи головного мозку: великий мозок, мозочок, стовбур головного мозку. Класифікація відділів головного мозку за розвитком. Похідні ромбоподібного мозку: довгастий мозок і задній мозок (міст і мозочок).
2. Довгастий мозок: межі, зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина.
3. Міст: зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина.
4. Мозочок: топографія, зовнішня будова. Внутрішня будова: сіра і біла речовина. Склад ніжок мозочка.
5. Ромбоподібна ямка: утворення, межі, рельєф. Проекція ядер черепних нервів на поверхню ромбоподібної ямки.
6. Четвертий шлуночок: стінки, сполучення.
7. Середній мозок, його частини. Пластина покрівлі: зовнішня будова; внутрішня будова: сіра і біла речовина. Ніжки мозку, їх частини, внутрішня будова: сіра і біла речовина. Водопровід мозку.
8. Похідні переднього мозку: проміжний мозок, кінцевий мозок. Проміжний мозок: частини (дорсальна – таламічний мозок; вентральна частина – гіпоталамус). Частини таламічного мозку: таламус, епіталамус, метаталамус. Таламус: зовнішня будова. Внутрішня будова: ядра і їх функції. Епіталамус: частини. Шишкоподібна залоза і її функції.

Метаталамус: частини і їх функції. Гіпоталамус: його компоненти. Гіпофіз. Ядра гіпоталамуса, їх функції. Гіпоталамо-гіпофізарна система. Третій шлуночок: стінки, сполучення.

9. Вікові особливості будови відділів головного мозку.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування головного мозку.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми головного мозку.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англ. видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 5. Сучасні погляди на будову кінцевого мозку. Цито- і мієлоархітектоніка кори та локалізація функцій (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Кінцевий мозок: півкулі великого мозку.
2. Мозолисте тіло, склепіння, передня спайка.
3. Нюховий мозок: частини, їх складові. Базальні ядра: топографія, частини, функції.
4. Біла речовина півкуль: класифікація.
5. Асоціативні волокна: класифікація, функції.
6. Комісуральні волокна, їх функції.
7. Проекційні волокна: класифікація.
8. Внутрішня капсула: частини, топографія провідних шляхів у кожній частині.
9. Бічні шлуночки: частини, їх топографія, стінки, сполучення.
10. Рельєф плаща: борозни і звивини. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Морфологічні основи динамічної локалізації функцій у корі великих півкуль головного мозку.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування великих півкуль головного мозку.
2. Зобразити графічно топографію основних провідних шляхів у внутрішній капсулі.
3. Зобразити графічно основні борозни, звивини та зони локалізації функцій у

корі великих півкуль головного мозку.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опорно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, С.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 6. Сучасні уявлення про провідні шляхи ЦНС (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Провідні шляхи нервової системи. Анатомо-функціональна класифікація провідних шляхів центральної нервової системи: асоціативні шляхи (короткі і довгі), комісуральні шляхи, проєкційні шляхи (висхідні і низхідні).
2. Висхідні (аферентні) провідні шляхи: екстероцептивні, пропріоцептивні, інтероцептивні.
3. Низхідні (еферентні) провідні шляхи: пірамідні, екстрапірамідні, кірково-мостові.
4. Пірамідна рухова система (центри, провідні шляхи).
5. Екстрапірамідна система (центри, провідні шляхи).

Практичне заняття (2 год):

1. Зобразити графічно висхідні (аферентні) провідні шляхи: екстероцептивні, пропріоцептивні, інтероцептивні.
2. Зобразити графічно низхідні (еферентні) провідні шляхи: пірамідні, екстрапірамідні, кірково-мостові.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, С.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 7. Топографічна, описова та вікова анатомія бічного відділу лица (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія лицевого відділу голови. Бічний відділ лица. Щічна ділянка. Пошарова будова. Жирове тіло щоки. Шляхи поширення гною на суміжні ділянки. Щічно-глоткова фасція. Щічний м'яз, вивідна протока привушної залози. Слизова оболонка, яка вистеляє щічний м'яз зсередини. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік.

2. Привушно-жувальна ділянка. Межі. Пошарова будова. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік.

3. Привушна залоза, її топографія. Топографія вивідної протоки привушної залози, мінливність у топографії протоки. Проекція протоки привушної залози за Л.О.Цакадзе.

4. Топографія щелепної артерії та її гілок. Вени лица та їх зв'язки.

5. Скренево-нижньощелепний суглоб.

6. Глибока ділянка лица. Межі ділянки. Скренево-крилоподібний простір. Міжкрилоподібний простір. Крилоподібно-щелепний простір. Крилоподібне венозне сплетення. Крило-піднебінна ямка. Шляхи поширення гнійних процесів з крило-піднебінної ямки.

7. Приглотковий простір. Заглотковий простір.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування у ділянках бічного відділу лица.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми бічного відділу лица.
3. Зобразити графічно та морфологічно обірунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів у ділянках бічного відділу лица.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 8. Топографічна, описова та вікова анатомія переднього відділу лица (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Ділянка очної ямки: ділянка повік і власне очна ямка. Стінки очної ямки. Порожнина очної ямки. Бульбарний і ретробульбарний відділи. Тенонова капсула. М'язи, які забезпечують рух ока. Вміст очної ямки у дітей, особливості. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік ділянки очної ямки. Зоровий аналізатор.

2. Підборідна ділянка. Особливості пошарової будови ділянки. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік.

3. Ділянка носа. Зовнішній ніс, його форма носа. Скелет зовнішнього носа. Особливості пошарової топографії зовнішнього носа. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік зовнішнього носа. Порожнина носа, її стінки. Нюховий аналізатор. Приносні пазухи.

4. Іннервація лица.

5. Топографічна анатомія лицевого та трійчастого нервів і їхніх гілок.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок переднього відділу лица.

2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми переднього відділу лица.

3. Зобразити графічно та морфологічно обґрунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів у ділянках переднього відділу лица.

4. Зобразити графічно шлях трійчастого та лицевого нервів, їхніх головних гілок та зон іннервації.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко,

Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 9. Топографічна, описова та вікова анатомія ротової ділянки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Губи рота. Пошарова будова. Коловий м'яз рота. Основні м'язи, що відходять від колового м'яза рота і фіксуються до кісток. Вузечки губ. Кровообіг та іннервація губ. Лімфовідтік.
2. Присінок рота. Слизова оболонка внутрішньої поверхні губ та альвеолярних відростків. Перехідні складки або склепіння.
3. Порожнина рота. Тверде і м'яке піднебіння. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік піднебіння. Уроджені та набуті дефекти піднебіння.
4. Зуби. Будова і вікові особливості зубів верхньої і нижньої щелеп. Будова зуба: коронка зуба, шийка зуба, корінь зуба. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік зубів.
5. Язик. Особливості будови. Власні і скелетні м'язи язика. Сосочки: ниткоподібні, конічні, грибоподібні, жолобуваті, сочевицеподібні, листоподібні. Смаковий аналізатор. Кровообіг, іннервація і лімфовідтік від язика.
6. Дно порожнини рота. Клітинні простори. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік. Шляхи поширення гнійних процесів у межах дна порожнини рота.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ротової ділянки.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми ротової ділянки.
3. Зобразити графічно та морфологічно обґрунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів у ділянці рота.
4. Зобразити графічно шлях смакового аналізатора

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна:

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 10. Топографічна, описова та вікова анатомія анатомія ділянок ший (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія ший: загальний огляд, межі, відділи та ділянки. Фасції і

міжфасційні простори.

2. Медіальний трикутник шії. Надпід'язикова ділянка, піднижньощелепний і підборідний трикутники. Піднижньощелепна слинна залоза. Трикутник Пирогова. Підпід'язикова ділянка, сонний та лопатково-трахейний трикутники.

3. Ділянка груднинно-ключично-соскоподібного м'яза.

4. Латеральний трикутник шії. Судини і нерви шії.

5. Зовнішня сонна артерія: топографія, класифікація гілок. Гілки зовнішньої сонної артерії: топографія, ділянки кровопостачання.

6. Шийне сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування фасцій і клітковинних просторів шії

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 11. Топографічна, описова та вікова анатомія органів шії (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Гортань. Топографія. Будова гортані: хрящі, зв'язки, суглоби, м'язи. Еластичний конус, чотирикутна перетинка. Порожнина гортані: частини, їх межі. Голосові складки, присінкові складки. Голосова щілина. Механізми голосоутворення. Рентгенанатомія гортані, ларингоскопія. Вікові особливості гортані. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік гортані.

2. Трахея: частини, топографія, будова стінки. Вікові особливості трахеї. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік шийного відділу трахеї.

3. Стравохід: частини, топографія, будова стінки. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік шийного відділу стравоходу.

4. Щитоподібна та прищитоподібні залози: топографія, будова, функції, вікові особливості, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування органів шії.

2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми органів шії.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Змістовий модуль 2

Топографічна, описова та вікова анатомія грудної клітки

Тема 12. Топографічна, описова та вікова анатомія грудної стінки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія грудної клітки: межі, поділ на ділянки.
2. Загальний покрив грудей: шкіра: будова та функції. Різновиди шкірної чутливості. Похідні шкіри грудей: волосся, залози.
3. Молочна залоза: топографія, будова, вікові та статеві особливості, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування грудної стінки.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми молочної залози.
3. Зобразити графічно та морфологічно обґрунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів та метастазів на грудній стінці.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. *Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.*

3. *Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.*

4. *Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.*

Тема 13. Топографічна, описова та вікова анатомія м'язів та скелета грудної клітки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. М'язи грудної клітки: поверхневі і глибокі, їх характеристика.
2. Фасції та клітковинні простори грудної стінки.
3. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік грудної стінки.
4. Міжреброві проміжки (топографія, артерії, вени, нерви).
5. Грудний відділ хребта та спинного мозку: топографія, будова, вікові особливості, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування м'язів грудної клітки.
2. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми хребта.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.*

2. *Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.*

Допоміжна

1. *Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.*

2. *Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.*

3. *Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.*

4. *Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.*

Тема 14. Топографічна, описова та вікова анатомія грудної порожнини (4 год)

Лекція 2. Вступ у спланхнологію. Топографічна, описова та вікова анатомія органів грудної порожнини (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія грудної порожнини: загальний огляд, внутрішньогрудна фасція та плевра.
2. Пристінкова плевра і її топографічні частини.
3. Нутрощева плевра.
4. Плевральна порожнина: вміст, зачатки, їх функціональне значення.
5. Топографічна анатомія середостіння.
6. Органи переднього середостіння.
7. Органи заднього середостіння.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести розкриття грудної клітки.
2. Виконати анатомічне препарування плеври.
3. Зобразити графічно проекцію плевральних мішків на грудну стінку.
4. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми органів грудної порожнини.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 15. Топографічна, описова та вікова анатомія бронхів та легень (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Грудний відділ трахеї: топографія, будова стінки, біфуркація.
2. Головні бронхи: топографія, будова стінки. Бронхове дерево. Вікові особливості трахеї і головних бронхів, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.
3. Легені: топографія, зовнішня будова. Ворота легень. Корінь легені і його компоненти. Частки, сегменти, часточки легені. Ацинус. Кровоносна система легень.
4. Рентгенанатомія трахеї, бронхів, легень. Вікові особливості легень. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування трахеї, бронхів, легень.
2. Зобразити графічно проекцію легень на грудну стінку.
3. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми легень.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 16. Топографічна анатомія серця та перикарду (2 год)

Лекція 3. Загальні принципи будови і функції серцево-судинної системи.

Топографічна, описова та вікова анатомія серця (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Загальні принципи будови і функції серцево-судинної системи. Компоненти судинної частини серцево-судинної системи: артерії, вени, судини гемомікроциркуляторного русла, лімфатичні судини.

2. Топографія серця. Форма, положення серця. Зовнішня будова серця. Перикард, топографія, його пристінковий і внутрішній листки, порожнина та пазухи перикарду, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування перикарду.
2. Зобразити графічно проєкцію перикарду на грудну стінку.
3. Розглянути рентгенограми та комп'ютерні томограми серця.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 17. Серце (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Будова стінки серця: ендокард, міокард, епікард.
2. Провідна система серця.
3. Камери серця: їх будова.
4. Клапани серця.
5. Кровообіг та іннервація серця.
6. Проекція меж і клапанів серця на передню стінку грудної порожнини.
7. Вікова анатомія серця.
8. Розвиток серця в філогенезі.
9. Стадії розвитку серця в ембріогенезі людини.
10. Варіанти та аномалії розвитку серця. Структурні механізми розвитку аномалій серця.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування серцевої стінки.
2. Зобразити графічно проекцію меж серця на грудну стінку.
3. Зобразити графічно проекцію клапанів серця на грудну стінку.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 18. Мале коло кровообігу (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Історія відкриття кіл кровообігу.

2. Легеневий стовбур: топографія та будова.
3. Легеневі артерії: будова, топографія, гілки.
4. Легеневі вени: утворення, будова, топографія.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування легеневого стовбура.
2. Виконати анатомічне препарування легеневих артерій.
3. Виконати анатомічне препарування легеневих вен.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 19. Артеріальна система грудної клітки. Грудна аорта (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Аорта, її частини.
2. Грудна аорта: топографія, класифікація гілок.
3. Дуга аорти і її гілки.
4. Загальна сонна артерія: топографія, гілки. Особливості правої і лівої загальної сонної артерії.
5. Гілки грудної аорти і ділянки їх кровопостачання.
6. Внутрішня грудна артерія (гілка підключичної артерії): топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Внутрішньосистемні і міжсистемні артеріальні анастомози.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування грудної аорти.
2. Виконати анатомічне препарування загальної сонної артерії.
3. Виконати анатомічне препарування внутрішньої грудної артерії.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 20. Венозна та лімфатична системи грудної клітки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Верхня порожниста вена: корені, притоки, топографія.
2. Непарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Півнепарна вена: утворення, топографія, класифікація притоків, ділянки збору венозної крові. Вени хребтового стовпа.
3. Нижня порожниста вена: корені, топографія, класифікація притоків. Пристінкові і внутроцеві притоки нижньої порожнистої вени, ділянки збору венозної крові.
4. Грудна протока: корені, топографія, притоки, місце впадіння у венозну систему. Права лімфатична протока: корені, топографія, місце впадіння у венозну систему.
5. Яремні стовбури: утворення, топографія, ділянки збору лімфи, впадіння до лімфатичних притоків.
6. Лімфатичні вузли грудної клітки: класифікація, топографія, ділянки збору лімфи, шляхи відтоку лімфи.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування верхньої порожнистої вени.
2. Виконати анатомічне препарування нижньої порожнистої вени.
3. Виконати анатомічне препарування грудної протоки.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 21. Соматична частина периферійної нервової системи грудей (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Компоненти периферійної нервової системи: нерви, нервові вузли, нервові сплетення, нервові закінчення.
2. Загальний план будови нерва. Судинно-нервові пучки. Класифікація нервів. Сегментарність розподілу периферійних нервів.
3. Нервові вузли: класифікація. Загальний план будови чутливих вузлів.
4. Спинномозковий нерв: утворення, склад волокон, гілки; відповідність до сегментів спинного мозку.
5. Задні гілки спинномозкових нервів: склад волокон, топографія, загальні закономірності іннервації.
6. Передні гілки спинномозкових нервів: склад волокон.
7. Загальні закономірності утворення соматичних нервових сплетень. Загальні закономірності анатомії передніх гілок грудних нервів.
8. Міжреброві нерви: топографія, склад волокон, гілки, ділянки іннервації. Зв'язок спинномозкових нервів з вегетативною нервовою системою.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування корінців та гілок грудних спинномозкових нервів.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вапеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 22. Сучасні погляди на іннервацію органів грудної порожнини (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Загальні закономірності будови і функції автономної частини периферійної нервової системи (вегетативної нервової системи).
2. Морфологічні відмінності будови соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи.
3. Морфологічні відмінності будови рефлекторної дуги соматичної нервової системи і вегетативної нервової системи.
4. Симпатична і парасимпатична частини вегетативної нервової системи: морфологічні, функціональні відмінності, об'єкти іннервації.
5. Симпатична частина вегетативної нервової системи. Центри в спинному мозку.
6. Симпатичний стовбур: топографія, класифікація вузлів, міжвузлові гілки. Білі і сірі сполучні гілки: утворення, топографія. Гілки грудних вузлів симпатичного стовбура, їх топографія, ділянки іннервації.
7. Парасимпатична частина вегетативної нервової системи, грудний відділ блукаючого нерва.
8. Грудна частина нутрощевих сплетень: грудне аортальне сплетення, серцеве сплетення, стравохідне сплетення, легеневе сплетення – їх утворення, ділянки іннервації.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування симпатичного стовбура.
2. Зобразити графічно симпатичні центри в спинному мозку.
3. Зобразити графічно ділянки іннервації нутрощевих сплетень (грудне аортальне сплетення, серцеве сплетення, стравохідне сплетення, легеневе сплетення).

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опору-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Грищенко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Змістовий модуль 3

Топографічна, описова та вікова анатомія живота та малого таза

Тема 23. Топографічна, описова та вікова анатомія передньо-бічної стінки живота (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія живота: загальний огляд, межі, поділ на відділи та ділянки.
2. Топографія передньо-бічної стінки живота: пошарова будова, м'язи, їх характеристика. Фасції живота. Піхва прямого м'яза живота. Біла лінія. Пупкове кільце.

Пахвинний канал.

3. Діафрагма, її частини, отвори, їх вміст, трикутники.
4. Вікові та статеві особливості передньо-бічної стінки живота, її кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Виконати анатомічне препарування передньо-бічної стінки живота.
2. Виконати анатомічне препарування пахвинного каналу
3. Виконати анатомічне препарування діафрагми.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 24. Топографічна, описова та вікова анатомія черевної порожнини (2 год)

Лекція 4. Загальні принципи будови і функції травної системи. Топографічна анатомія черевної порожнини (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Внутрішньочеревна фасція.
2. Поверхи черевної порожнини та очеревина.
3. Листки очеревини, зв'язки, чіпці.
4. Розміщення очеревини щодо органів черевної порожнини.
5. Сумки, канали, закутки, синуси очеревинної порожнини.
6. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від очеревини.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести розкриття черевної порожнини.
2. Виконати анатомічне препарування очеревини.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англomовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 25. Топографічна, описова та вікова анатомія органів верхнього поверху черевної порожнини (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія шлунка, печінки, жовчного міхура, жовчних шляхів та селезінки. Топографія, будова, функції, вікові особливості, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

2. Ворітна печінкова вена: корені, топографія, притоки. Венозні внутрішньосистемні анастомози. Венозні міжсистемні анастомози: кава-кавальні анастомози, порто-кавальні анастомози і порто-кава-кавальні анастомози.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування шлунка.
2. Провести анатомічне препарування печінки.
3. Провести анатомічне препарування жовчовивідних шляхів.
4. Провести анатомічне препарування селезінки.
5. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми органів верхнього поверху черевної порожнини.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англomовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 26. Топографічна, описова та вікова анатомія органів нижнього поверху черевної порожнини (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія тонкої, товстої кишки та червоподібного відростка.
2. Тонка кишка, її відділи.
3. Дванадцятипала кишка: частини, топографія, варіанти її форми і положення.
4. Топографія брижової частини тонкої кишки: порожньої і клубової.
5. Будова стінки тонкої кишки. Будова слизової оболонки: кишкові ворсинки, залози, складки, лімфатичні (лімфоїдні) вузлики. Особливості будови слизової оболонки тонкої кишки в її різних відділах. Будова м'язової оболонки.
6. Вікові особливості будови тонкої кишки. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік.
7. Товста кишка, її відділи.
8. Будова стінки товстої кишки: слизова оболонка (залози, складки, лімфатичні (лімфоїдні) вузлики), м'язова оболонка, серозна оболонка.
9. Сліпа кишка і червоподібний відросток: топографія, особливості будови.
10. Варіанти положення червоподібного відростка і його проекція на передню черевну стінку.
11. Ободова кишка: частини, згини, їх топографія, особливості будови слизової оболонки і м'язової оболонки, функції, вікові особливості. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік від товстої кишки.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування дванадцятипалої кишки.
2. Провести анатомічне препарування брижової частини тонкої кишки.
3. Провести анатомічне препарування сліпої кишки та червоподібного відростка.
4. Провести анатомічне препарування ободової кишки.
5. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми органів нижнього поверху черевної порожнини.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна,

О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 27. Топографічна, описова та вікова анатомія поперекової ділянки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографія поперекової ділянки. Шари, м'язи, фасції, клітковинні простори. Поперекові трикутник та ромб.

2. Поперековий відділ хребта та спинного мозку, вікові особливості.

3. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік від задньої черевної стінки.

4. Топографія заочеревного простору. Шари клітковини, фасції та органи заочеревинного простору.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування задньої черевної стінки.

2. Провести анатомічне препарування заочеревинних клітковинних просторів.

3. Зобразити графічно та морфологічно обґрунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів у клітковині задньої черевної стінки та заочеревинного простору.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 28. Топографічна, описова та вікова анатомія органів заочеревинного простору (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Нирка: топографія правої і лівої нирок

2. Зовнішня будова, оболонки та фіксуєчий апарат нирки, топографія елементів

ниркової ніжки.

3. Внутрішня будова нирки. Будова кровоносної системи нирки, її іннервація та лімфовідтік.

4. Рентгенанатомія нирки.

5. Вікові особливості топографії і будови нирки.

6. Надниркові залози: топографія, будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

7. Черевний відділ сечовода, його топографія, будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

8. Підшлункова залоза: частини, топографія, будова, функції. Протоки підшлункової залози. Підшлункові островці. Вікові особливості топографії і будови підшлункової залози, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування нирки.

2. Провести анатомічне препарування сечовода.

3. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми нирки та сечовода.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вапеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 29. Сучасні погляди на кровопостачання органів черевної порожнини та заочеревинного простору (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Черевна аорта: топографія, класифікація гілок.

2. Пристінкові гілки черевної аорти: топографія, ділянки кровопостачання.

3. Нутрощеві гілки черевної аорти: парні і непарні. Парні нутрощеві гілки черевної аорти: топографія і ділянки кровопостачання. Непарні нутрощеві гілки черевної аорти: топографія і ділянки кровопостачання.

4. Внутрішньосистемні артеріальні анастомози між гілками черевної аорти.

5. Нижня порожниста вена: утворення, топографія. Пристінкові і нутрощеві притоки черевного відділу нижньої порожнистої вени, ділянки збору венозної крові.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування черевної аорти та її гілок.
2. Провести анатомічне препарування нижньої порожнистої вени та її приток.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Грищенко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 30. Сучасні уявлення про іннервацію живота (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Черевна частина внутрішніх сплетень: черевне аортальне сплетення: його вторинні сплетення, їх топографія і вузли, ділянки іннервації. Джерела утворення, склад волокон черевного аортального сплетення.
2. Черевний відділ блукаючого нерва: його топографія, гілки, ділянки іннервації.
3. Поперекове сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Практичне заняття (2 год):

1. Зобразити графічно джерела утворення та ділянки іннервації черевної частини внутрішніх сплетень (черевне аортальне сплетення, його вторинні сплетення).
2. Зобразити графічно топографію, гілки, ділянки іннервації черевного відділу блукаючого нерва.
3. Зобразити графічно джерела утворення та ділянки іннервації поперекового сплетення.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 31. Топографічна, описова та вікова анатомія малого таза (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія таза.
2. Кісткове тазове кільце.
3. З'єднання тазового пояса: синдесмози, лобковий симфіз, крижово-клубовий суглоб.
4. Таз в цілому: його будова, основні розміри.
5. Вікові, статеві, індивідуальні особливості таза.
6. Фасції і клітковинні простори малого таза.
7. Промежина: визначення, топографія. Сечостатева діафрагма: межі, м'язи, фасції, статеві відмінності. Тазова діафрагма: межі, м'язи, фасції. Сідничо-відхідникова ямка: межі, вміст.
8. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік від тазової стінки.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування тазової стінки.
2. Провести анатомічне препарування промежини.
3. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми тазового кісткового кільця.
4. Зобразити графічно та морфологічно обґрунтувати шляхи поширення гнійно-запальних процесів у ділянці малого таза.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 32. Топографічна, описова та вікова анатомія органів малого таза (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Чоловіча статева система: органи, функції. Класифікація органів чоловічої статевої системи. Внутрішні чоловічої статеві органи. Зовнішні чоловічі статеві органи. Розвиток органів чоловічої статевої системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх чоловічих статевих органів: яєчка, над'яєчка, сім'явиносна протока, сім'яного пухирця, передміхурової залози. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх чоловічих статевих органів. Гермафродитизм.

2. Внутрішні чоловічі статеві органи. Яєчко: топографія, будова. Над'яєчко. Процес опускання яєчка. Оболонки яєчка. Сім'явиносна протока: частини, їх топографія, будова стінки. Сім'яний канатик, його складові. Сім'яний пухирець: топографія, будова, функції. Сім'явипорскувальна протока. Передміхурова залоза: топографія, частини, будова, функції. Цибулинно-сечівникова залоза. Вікові особливості внутрішніх чоловічих статевих органів.

3. Зовнішні чоловічі статеві органи. Калитка. Статевий член, його будова. Чоловічий сечівник: частини, їх топографія, будова стінки.

4. Жіноча статева система: органи, функції. Класифікація органів жіночої статевої системи. Внутрішні жіночі статеві органи. Зовнішні жіночі статеві органи. Розвиток органів жіночої статевої системи в філо- і онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку внутрішніх жіночих статевих органів: яєчників, маткових труб, матки, піхви. Варіанти і аномалії розвитку зовнішніх жіночих статевих органів.

5. Внутрішні жіночі статеві органи. Яєчник: топографія, зовнішня будова, внутрішня будова, зв'язки яєчника, відношення до очеревини, функції. Циклічні зміни будови яєчника. Вікові особливості будови яєчника.

6. Маткова труба: топографія, частини, будова стінки, відношення до очеревини, функції.

7. Матка: топографія, форма, частини, будова стінки. Зв'язки матки, відношення до очеревини, функції. Вікові особливості будови матки і варіанти її положення.

8. Піхва: склепіння, будова стінки.

9. Рентгенанатомія внутрішніх жіночих статевих органів.

10. Зовнішні жіночі статеві органи. Жіноча соромітна ділянка: лобкове підвищення, великі соромітні губи, малі соромітні губи, присінок піхви, цибулина присінка, великі присінкові залози, малі присінкові залози. Клітор. Жіночий сечівник.

11. Тазовий відділ сечовода: топографія, будова стінки, функція, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік

12. Сечовий міхур: форма, зовнішня будова, частини. Особливості топографії у чоловіків і у жінок. Будова стінки сечового міхура: особливості будови слизової оболонки, м'язової оболонки, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік. Вікові особливості сечового міхура.

13. Жіночий сечівник. Чоловічий сечівник. Топографія, будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

14. Пряма кишка: частини, згини, топографія. Особливості топографії прямої кишки в залежності від статі. Особливості будови слизової оболонки і м'язової оболонки.

Відхідниковий канал: топографія, особливості будови слизової і м'язової оболонок. М'язи-замикачі відхідника.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування органів чоловічої статеві системи.
2. Провести анатомічне препарування органів жіночої статеві системи.
3. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми органів малого таза.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опору-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 33. Артерії та вени порожнини малого таза (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Загальна клубова артерія: утворення, топографія, гілки. Внутрішня клубова артерія: топографія, класифікація гілок. Пристінкові і внутроцеві гілки внутрішньої клубової артерії: топографія, ділянки кровопостачання, внутрішньосистемні і міжсистемні артеріальні анастомози.

2. Загальна клубова вена: корені, топографія. Внутрішня клубова вена: топографія, притоки. Венозні сплетення органів малого таза.

3. Венозні внутрішньосистемні анастомози. Венозні міжсистемні анастомози: каво-кавальні анастомози, порто-кавальні анастомози і порто-кава-кавальні анастомози.

4. Лімфатична система малого таза.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування загальної клубової артерії, внутрішньої клубової артерії та її гілок.
2. Провести анатомічне препарування загальної клубової вени, внутрішньої клубової вени та її приток.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опорно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 34. Іннервація органів малого таза (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Гілки крижових вузлів симпатичного стовбура, їх топографія, ділянки іннервації.
2. Тазова частина парасимпатичної частини вегетативної нервової системи, топографія, ділянки іннервації.
3. Тазова частина нутрощевих сплетень: верхнє підчеревне сплетення, підчеревний нерв, нижнє підчеревне сплетення. Нижнє підчеревне сплетення: його вторинні сплетення, їх топографія, ділянки іннервації. Джерела утворення, склад волокон нижнього підчеревного сплетення.
4. Крижове сплетення: джерела утворення, топографія, класифікація гілок. Короткі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Довгі гілки крижового сплетення: топографія, ділянки іннервації. Куприкове сплетення: джерела утворення, топографія, гілки, ділянки іннервації.

Практичне заняття (2 год):

1. Зобразити графічно топографію та ділянки іннервації тазового відділу парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.
2. Зобразити графічно джерела утворення та ділянки іннервації верхнього та нижнього підчеревних сплетень.
3. Зобразити графічно джерела утворення та ділянки іннервації крижового сплетення.
4. Зобразити графічно джерела утворення та ділянки іннервації куприкового сплетення.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Змістовий модуль 4

Топографічна анатомія кінцівок

Тема 35. Топографічна анатомія надпліччя та плеча (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографія верхньої кінцівки: поділ на відділи та ділянки.
2. Топографічна анатомія ділянок надпліччя і плеча (лопаткової, дельтоподібної, підключичної, пахвової, передньої і задньої плечових): межі, пошарова будова, вікові та статеві відмінності, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок надпліччя.
2. Провести анатомічне препарування ділянок плеча.
3. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів надпліччя і плеча.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 36. Топографічна анатомія передпліччя (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія передньої ділянки передпліччя: межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.
2. Топографічна анатомія задньої ділянки передпліччя: межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок передпліччя.
2. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів передпліччя.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 37. Топографічна анатомія кисті (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія ділянок кисті (передньої і задньої зап'ясткових, долонної та тильної п'ясткових, пальців): межі, пошарова будова.
2. Кровопостачання, іннервація та лімфовідтік ділянок кисті.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок кисті.
2. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів кисті.

Рекомендована література:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 38. Кровоносні та лімфатичні судини верхньої кінцівки (4 год)

Лекція 5. Загальні принципи кровопостачання кінцівок. Кровоносні та лімфатичні судини верхньої кінцівки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Артерії верхньої кінцівки. Пахвова артерія: топографія, частини, гілки, ділянки кровопостачання. Плечова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Променева артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Ліктьова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Ліктьова суглобова сітка: джерела утворення. Тильна зап'ястова сітка: топографія, джерела утворення, гілки, ділянки кровопостачання. Долонна зап'ястова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання. Поверхнева долонна дуга: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання. Глибока долонна дуга: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання. Артеріальні анастомози верхньої кінцівки. Проекції артерій верхньої кінцівки на шкіру.

2. Вени верхньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени верхньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови. Пахвова вена: топографія, притоки.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування магістральних артерій верхньої кінцівки.
2. Провести анатомічне препарування великих вен верхньої кінцівки.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко,

Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 39. Нерви верхньої кінцівки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Плечове сплетення: джерела утворення, топографія. Стовбури плечового сплетення. Класифікація гілок. Надключична частина: короткі гілки плечового сплетення, їх топографія і ділянки іннервації. Підключична частина: пучки плечового сплетення.
2. Довгі гілки плечового сплетення: утворення, топографія, ділянки іннервації.
3. Проекція довгих гілок плечового сплетення на шкіру.
4. Топографоанатомічні взаємовідношення між нервами і кровоносними судинами верхніх кінцівок.

Практичне заняття (2 год):

1. Зобразити графічно топографію та ділянки іннервації гілок плечового сплетення.
2. Визначити проекцію довгих гілок плечового сплетення на шкіру.
3. Зобразити графічно топографоанатомічні взаємовідношення між нервами і кровоносними судинами у головних судинно-нервових пучках верхніх кінцівок.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 40. Топографічна анатомія сідниці та стегна (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографія нижньої кінцівки: поділ на відділи та ділянки.
2. Топографічна анатомія сідничної та передньої і задньої стегнових ділянок: межі, пошарова будова, вікові та статеві відмінності, кровопостачання, іннервація та лімфовідтік.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок сідниці та стегна.
2. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів сідниці та стегна.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 41. Топографічна анатомія гомілки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія підколінної ямки, передньої і задньої ділянок гомілки: межі, поширення будова.
2. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік підколінної ямки, передньої і задньої ділянок гомілки.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування ділянок гомілки.
2. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів гомілки.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англомовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник /

С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 42. Топографічна анатомія стопи (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Топографічна анатомія ділянок стопи (бічної, присередньої, передньої і задньої гомілково-надп'яткових ділянок, тилу стопи, підошви та пальців): межі, поширена будова.
2. Кровообіг, іннервація та лімфовідтік стопи.

Практичне заняття (2 год):

3. Провести анатомічне препарування ділянок стопи.
4. Оцінити рентгенограми та комп'ютерні томограми кісткових утворів стопи.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 43. Кровоносні та лімфатичні судини нижньої кінцівки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Артерії нижньої кінцівки. Зовнішня клубова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Стегнава артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Підколінна артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Передня гомілкова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Задня великогомілкова артерія: топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Суглобова колінна сітка: джерела утворення. Бічна кістчочкова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання. Присередня кістчочкова сітка: топографія, джерела утворення, ділянки кровопостачання. Артерії стопи: тильна артерія стопи, бічна підошвова артерія, присередня підошвова артерія – їх топографія, гілки, ділянки кровопостачання. Артеріальні анастомози нижньої кінцівки. Проекція артерій нижньої кінцівки на шкіру.

2. Вени нижньої кінцівки: класифікація. Поверхневі і глибокі вени нижньої кінцівки: їх характеристика, закономірності топографії і будови.

3. Лімфатичні судини та лімфатичні вузли нижньої кінцівки.

Практичне заняття (2 год):

1. Провести анатомічне препарування магістральних артерій нижньої кінцівки.

2. Провести анатомічне препарування великих вен нижньої кінцівки.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Понадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.
1. 4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 44. Нерви нижньої кінцівки (2 год)

Контрольні запитання та завдання:

1. Верхній та нижній сідничні нерви, їх топографія і ділянки іннервації.
2. Задній шкірний нерв сегна, топографія та ділянки іннервації.
3. Сідничний нерв: топографія, гілки, зони іннервації.
4. Бічний шкірний нерв сегна, топографія та ділянки іннервації.
5. Стегновий нерв: топографія, гілки, зони іннервації.
6. Статево-стегновий та затульний нерви: топографія гілок, що іннервують стегно, зони іннервації.

Практичне заняття (2 год):

1. Зобразити графічно топографію та ділянки іннервації гілок сідничного та стегового нервів.
2. Визначити проєкцію сідничного та стегового нервів на шкіру.

Рекомендована література:

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.
2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Понадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.
2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опіоно-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна,

О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмін, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Тема 45. ІСПИТ

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕТА «Нормальна анатомія»

№ з/п Назва теми	Всього годин	Вид заняття		
		лекції	практич ні заняття	самостійна робота, очні консультації з теми дисертаційної роботи
	150	10	90	50
1 рік				
	50	6	44	0
I семестр				
Змістовий модуль 1 Сучасні методи анатомічного дослідження. Топографічна, описова та вікова анатомія голови та шиї	24	2	22	0
1. Історія виникнення анатомії. Сучасні методи анатомічного дослідження.	4	2	2	0
2. Топографічна, описова та вікова анатомія склепіння черепа.	2			0
3. Топографічна, описова та вікова анатомія основи черепа.	2		2	0
4. Сучасні уявлення про анатомічну будову головного мозку.	2		2	0
5. Сучасні погляди на будову кінцевого мозку. Цито- і мієлоархітектоніка кори та локалізація функцій.	2		2	0
6. Сучасні уявлення про провідні шляхи ЦНС.	2		2	0
7. Топографічна, описова та вікова анатомія бічного відділу лиця.	2		2	0
8. Топографічна, описова та вікова анатомія переднього відділу лиця.	2		2	0
9. Топографічна, описова та вікова анатомія ротової ділянки.	2		2	0
10. Топографічна, описова та вікова анатомія ділянок шиї.	2		2	0

11	Топографічна, описова та вікова анатомія органів шиї.	2		2	0
II семестр					
	Змістовий модуль 2 Топографічна, описова та вікова анатомія грудної клітки	26	4	22	0
12	Топографічна, описова та вікова анатомія грудної стінки.	2		2	0
13	Топографічна, описова та вікова анатомія м'язів та скелета грудної клітки.	2		2	0
14	Топографічна, описова та вікова анатомія грудної порожнини.	4	2	2	0
15	Топографічна, описова та вікова анатомія бронхів та легень.	2		2	0
16	Топографічна анатомія серця та перикарду.	4	2	2	0
17	Серце.	2		2	0
18	Мале коло кровообігу.	2		2	0
19	Артеріальна система грудної клітки. Грудна аорта.	2		2	0
20	Венозна та лімфатична системи грудної клітки.	2		2	0
21	Соматична частина периферійної нервової системи грудей.	2		2	0
22	Сучасні погляди на іннервацію органів грудної порожнини.	2		2	0
2 рік (викладацька практика)					
		0	0	0	0
3 рік					
		50	4	46	0
V семестр					
	Змістовий модуль 3 Топографічна, описова та вікова анатомія живота та малого таза	26	2	24	0
23	Топографічна, описова та вікова анатомія передньо-бічної стінки живота.	2		2	0
24	Топографічна, описова та вікова анатомія черевної порожнини.	4	2	2	0
25	Топографічна, описова та вікова анатомія органів верхнього поверху черевної порожнини.	2		2	0
26	Топографічна, описова та вікова анатомія органів нижнього поверху черевної порожнини.	2		2	0
27	Топографічна, описова та вікова анатомія поперекової ділянки.	2		2	0
28	Топографічна, описова та вікова анатомія органів заочеревинного	2		2	0

	простору.				
29.	Сучасні погляди на кровопостачання органів черевної порожнини та заочеревинного простору.	2		2	0
30.	Сучасні уявлення про іннервацію живота.	2		2	0
31.	Топографічна, описова та вікова анатомія малого таза.	2		2	0
32.	Топографічна, описова та вікова анатомія органів малого таза.	2		2	0
33.	Артерії та вени порожнини малого таза.	2		2	0
34.	Іннервація органів малого таза.	2		2	0
VI семестр					
	Змістовий модуль 4	24	2	22	0
	Топографічна анатомія кінцівок				
35.	Топографічна анатомія надпліччя та плеча.	2		2	0
36.	Топографічна анатомія передпліччя.	2		2	0
37.	Топографічна анатомія кисті.	2		2	0
38.	Кровоносні та лімфатичні судини верхньої кінцівки.	4	2	2	0
39.	Нерви верхньої кінцівки.	2		2	0
40.	Топографічна анатомія сідниці та стегна.	2		2	0
41.	Топографічна анатомія гомілки.	2		2	0
42.	Топографічна анатомія стопи.	2		2	0
43.	Кровоносні та лімфатичні судини нижньої кінцівки.	2		2	0
44.	Нерви нижньої кінцівки.	2		2	0
45.	Іспит	2		2	0
4 рік					
		50	0	0	50
46.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
47.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
48.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
49.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
50.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
51.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
52.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
53.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
54.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2

55.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
56.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
57.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
58.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
59.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
60.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
61.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
62.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
63.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
64.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
65.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
66.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
67.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
68.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
69.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2
70.	Наукове керівництво роботою над дисертацією	2	0	0	2

Загальний обсяг 150 год, в тому числі:

Лекцій – 10 год.

Практичні заняття – 90 год.

Самостійна робота - 50 год.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Сучасні уявлення про дисципліну «Нормальна анатомія», її місце серед біологічних і медичних дисциплін.
2. Сучасні методи анатомічних досліджень.
3. Топографічна анатомія соскоподібної ділянки склепіння черепа. Пошарова будова, вікові особливості, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
4. Топографічна анатомія лобово-тім'яно-потиличної ділянки. Пошарова будова, клітковинні простори, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
5. Топографічна анатомія скроневої ділянки. Межі, пошарова будова, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
6. Сучасні погляди на анатомічну будову кори головного мозку та локалізацію у ній нервових центрів. Основні борозни та звивини головного мозку. Схема краніо-церебральної топографії Кронлейна-Брюсової та Єгорова.
7. Оболони головного мозку. Підоболонні простори. Тверда мозкова оболонка, її синуси та відростки.
8. Сучасні уявлення про анатомію черепних нервів.
9. Сучасні погляди на топографію та функції трійчастого нерва і його гілок.
10. Сучасні погляди на топографію та функції лицевого нерва і його гілок.

11. Анатомія привушно-жувальної ділянки. Пошарова будова, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік. Топографічна анатомія привушної слинної залози.
12. Сучасні уявлення про кровопостачання лицевого відділу голови.
13. Топографічна анатомія глибокої ділянки лица. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
14. Сучасні погляди на венозні системи черепно-мозкового та лицевого відділів голови, їх зв'язок.
15. Топографічна та вікова анатомія щічної ділянки. Пошарова будова, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
16. Топографічна та вікова анатомія ділянки ока. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
17. Топографічна та вікова анатомія ділянки носа. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
18. Топографічна та вікова анатомія приносних пазух, сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
19. Топографічна та вікова анатомія присінка рота, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
20. Топографічна анатомія власне порожнини рота, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
21. Зуби, вікові особливості анатомічної будови та топографії, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.
22. Анатомія язика, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік. Сучасні погляди на анатомію смакового аналізатора.
23. Сучасні погляди на анатомію клітковинних просторів шиї.
24. Топографічна анатомія сонного трикутника шиї. Основні судинно-нервові пучки медіального та латерального трикутників шиї.
25. Топографічна та вікова анатомія щитоподібної залози сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
26. Топографічна та вікова анатомія гортані і трахеї, сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
27. Топографічна та вікова анатомія грудної стінки, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
28. Топографічна анатомія ділянки лопатки. Колатеральний кровообіг на рівні лопатки.
29. Топографічна та вікова анатомія молочної залози, її статеві відмінності. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
30. Топографічна та вікова анатомія серця. Сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
31. Топографічна та вікова анатомія легень. Сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
32. Середостіння. Топографія та будова органів середостіння, сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
33. Топографічна анатомія передньо-бічної стінки живота. Шари, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
34. Анатомія внутрішньої поверхні передньої черевної стінки. Складки та ямки очеревини.
35. Анатомія пахвинного каналу. Статеві особливості пахвинного каналу та його вмісту.
36. Топографічна анатомія очеревини. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
37. Топографічна анатомія каналів, синусів і сумок черевної порожнини, їхнє практичне значення.
38. Анатомія плунка. Топографія, анатомічна будова. Сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

39. Анатомія печінки. Топографія, анатомічна будова. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
40. Анатомія жовчного міхура та жовчних проток. Топографія, анатомічна будова. кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.
41. Анатомія підшлункової залози. Топографія, анатомічна будова. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
42. Анатомія тонкої кишки. Топографія, анатомічна будова. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік. Меккелів дивертикул.
43. Анатомія товстої кишки. Топографія, анатомічна будова. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
44. Топографічна та вікова анатомія селезінки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
45. Топографічна анатомія задньої стінки живота (поперекова ділянка). Шари, сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік..
46. Заочеревинний простір. Сучасні погляди на топографію та будову його фасцій і клітковинних просторів, кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
47. Топографічна та вікова анатомія нирки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
48. Топографічна та вікова анатомія надниркових залоз. Сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
49. Топографічна та вікова анатомія сечоводів. Сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
50. Будова стінки тазу. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
51. Топографічна анатомія діафрагми тазу і сечостатевої діафрагми. Сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
52. Фасції і клітковинні простори тазу. Сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
53. Топографічна та вікова анатомія прямої кишки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
54. Топографічна та вікова анатомія матки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
55. Топографічна анатомія сечового міхура. Сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
56. Топографічна та вікова анатомія передміхурової залози. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
57. Анатомія чоловічих зовнішніх статевих органів. Топографія, анатомічна будова, сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
58. Анатомія жіночих зовнішніх статевих органів. Топографія, анатомічна будова, сучасні погляди на їх кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
59. Топографічна та вікова анатомія хребта. Сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
60. Сучасні уявлення про анатомію спинного мозку: топографія, будова, кровопостачання.
61. Сучасні уявлення про анатомію оболон спинного мозку: топографія, будова, кровопостачання.
62. Спинномозкові нерви та їхні сплетення. Анатомічна будова та топографія.
63. Топографічна анатомія пахвової ділянки /пахвової ямки/. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
64. Топографічна анатомія ділянки плеча. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
65. Топографічна анатомія ділянки передпліччя. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.
66. Топографічна анатомія ділянки кисті. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію,

лімфовідтік.

67. Топографічна анатомія ділянки сідниць. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

68. Кульшовий суглоб. Топографія, анатомічна будова, сучасні погляди на його кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

69. Топографічна анатомія ділянки стегна. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

70. Топографічна анатомія ділянки підколінної ямки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

71. Топографічна анатомія ділянки гомілки. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

72. Топографічна анатомія ділянки стопи. Сучасні погляди на її кровопостачання, іннервацію, лімфовідтік.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

2. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англійського видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матепчук-Вацеба, І.С.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Допоміжна

1. Анатомія: підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, Я.О.Олійніченко. – К.: Медицина, 2023. – 279 с.

2. Анатомія людини і тварин (предмет і завдання анатомії, опоро-руховий апарат, дихальна, травна та сечова системи): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

3. Анатомія людини і тварин (статева, ендокринна, серцево-судинна, імунна, нервова системи та органи чуття): підручник / С.М.Білаш, М.М.Коптев, О.М.Проніна, О.М.Беляєва, А.В.Пирог-Заказникова, В.П.Білаш, Б.С.Кононов, С.В.Донченко, Я.О.Олійніченко, А.І.Ячмінь, В.В.Олексієнко, Я.В.Коваль. – Одеса: Олді+, 2024. – 514 с.

4. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Грищенко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.webanatomy.net/>

2. <https://www.britannica.com/science>

3. Полтавський державний медичний університет. Кафедра анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією. Здобувачу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://klanatomy.pdmu.edu.ua/resources>. – Назва з екрана.

4. Booksmed [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.booksmed.com/hirurgiya/>. – Назва з екрана.

5. Google книги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://books.google.com.ua/books/>. – Назва з екрана.

6. Kenhub [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kenhub.com> - Назва з екрана.

7. Gavitex [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gavitex.com/share/m6i5y8rq4>. – Назва з екрана.

8. MEDUNIVER БІБЛІОТЕКА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meduniver.com/Medical/Book/4.html>. – Назва з екрана.